

„Biztonság Határok Nélkül”

Ismerd meg a veszélyes helyzeteket!

MELLÉKLET

**VESZÉLYHELYZETEKRE FELKÉSZÍTŐ ISMERETTERJESZTŐ ANYAG
MOZGÁSSÉRÜLT, MOZGÁSÁBAN AKADÁLYOZOTT GYERMEKEK
RÉSZÉRE**

Tartalomjegyzék

Előszó	4
Fogalmak	5
Fogyatékoság	5
Mozgáskorlátozottság vagy mozgássérültség	5
Kerekesszék	5
Érzékenyítés	5
Előítélet	5
Hátrányos megkülönböztetés	5
Mozgássérültek mozgási képesség szerinti csoportosítása	5
Mozgássérültek eszközei	6
Tűzvédelmi szempontból a mozgássérültek csoportosítása	7
Hogyan viselkedjünk mozgássérült személlyel?	7
Nézzük, hogy alapvetően mit és hogyan tudunk segíteni nekik?	8
Mit tegyünk?	8
Mit ne tegyünk?	8
Veszélyhelyzeti tudnivalók mozgássérült gyermekek részére	8
Mi a katasztrófa?	8
Tűz elleni védekezés	11
Otthonunkban lévő veszélyforrások	12
Alapvető tűzoltási szabályok	13
Milyen eszközöket használhatunk tűz oltására?	14
Megtörtént a baj, tűz keletkezett!	14
Iskolai tűzriadó	15
Hogyan történik a tűzriadó jelzése?	15
Mit kell tenni	15
Segítő oldalról	17
Kik oltják a tüzet? Mit kell tudni a tűzoltókról?	18
Egyéb veszélyhelyzetek	19

Az árvíz és az árvíz elleni védekezés	19
Ha hirtelen jön az árvíz, mi a teendő?	20
Vihar	20
Otthon előforduló veszélyek	20
Égési sérülés	20
Éles, szúró, vágó szerszámok, reszelők által okozott sérülés	21
Vegyszerek az otthonunkban	21
Közlekedjünk!	21
Busszal történő közlekedés.....	21
Vonattal történő közlekedés	21
Repülőgéppel történő közlekedés	22
Épületbe érkezünk	22
Szabadidő, sport	23
Túrázás	24
Nyári örömök	24
Fürdés	24
Téli örömök.....	25
Ismételjétek át, amit a tűzről eddig tanultatok!	26

Előszó

Amikor egy kerekesszékekben ülő embert látunk, rögtön az jut az eszünkbe: szegény, nem tud mozogni, felállni, futni, odaszaladni valakihez, táncolni, kirándulni.

Ma már jogszabályban is rögzített a fogyatékos, ezen belül is a kerekesszékekkel vagy egyéb járássegítő eszközzel mozgó emberek jogainak biztosítása annak érdekében, hogy teljes életet éljenek. Egyre több érdekképviseleti és civil szervezet is működik, akik az ő jogait védik, problémáikra megoldást próbálnak találni.

***Érzékenyítési programok** már gyermekek számára is lehet szervezni az iskolában. A gyermekek sokkal elfogadóbbak, ugyanakkor „kegyetlenebbek” is tudnak lenni, mint a felnőttek. Őszinteségük segítség, de bántó is lehet. Ezek elkerülése érdekében nagyon jó kezdeményezés olyan intézmények meglátogatása, ahol mozgássérültek élnek, de még célravezetőbb, ha olyan programok szervezése történik, mint például sport, koncert, gyermeknapi programok, ahol együtt lehetnek mozgásukban akadályozott és egészséges gyermekek. Ilyenkor nemcsak a hátrányos különbségek jelennek meg, de az is kitűnik, hogy a mozgássérült miben kiváló, hiszen mindenki jó valamiben (szépen énekel, ügyesebb a társasjátékban, sakkban).*

A közösségi médiának nagy szerepe van a fogyatékosok széleskörű társadalmi elfogadtatásában, napjainkban népszerű, hogy kerekesszékes fiatalok szerepelnek reklámokban.

Tévhit, hogy a mozgássérült is olyan teljes életet él, mint egészséges embertársaik. Teljes életet élhet, csak másképp. Ennek érdekében mi, egészséges emberek sokat tehetünk, taníthatjuk, segíthetjük őket. Észre sem vesszük, hogy amikor a mozgássérültnek a boltban levesszük a magas polcon lévő árut, mennyit teszünk érte.

Őket is érhetik veszélyek ugyanúgy, mint bárki más. A veszélyforrásokat érzékelik, annak elkerülése, esetleges menekülésük a veszélyből viszont nem olyan gyors, nem olyan határozott, vagy más útvonalon történik.

Annak érdekében született ez a rövid ismeretterjesztő kiadvány, hogy megismerhessük a mozgássérültek életét, az őket veszélyeztető tényezőket, tudjuk azt, hogyan segíthetünk nekik és ők hogyan segíthetnek magukon. Nem teljes áttekintést tartalmaz, inkább figyelemfelhívást annak érdekében, hogy ne legyünk közönyösek, segítsünk másokon!

Fontos az önállóságra nevelés, például lehetőséget kell biztosítani, hogy a közlekedésben, az élet- és mozgásterében akadálymentesítés legyen, az ehhez szükséges eszközök rendelkezésére álljanak (lejtő, kapaszkodó).

A mozgássérült gyermekek esetében feltétlenül szükséges a pozitív megerősítés (jó, hogy megtanulod, jól csináltad, ügyes vagy stb.).

Az alábbi rövid fejezetben összefoglaljuk azokat a hasznos tanácsokat, hogyan kell viselkednünk a mozgássérültekkel, hogyan tudunk segíteni nekik.

Azt követően a mozgássérült gyermekeknek szóló hasznos tudnivalókat ismertetjük, milyen veszélyhelyzetekkel találkozhatnak a mindennapokban, hogyan tudják azt megelőzni, illetve baj esetén mi a teendő?

A kiadványunk az önálló életre képes vagy részben képes, mozgásukban korlátozott, értelmileg ép gyermekeknek szól.

A Melléklet kiegészítője a 6-10, 10-14, és 14-18 éves korosztálynak készült veszélyhelyzetekre felkészítő segédanyag, azokkal együtt reméljük hasznos információval szolgál a mindennapi életben.

Tanulj, cselekedj, maradj biztonságban!

Jó munkát kívánunk!

A Szerzők

Fogalmak

Fogyatékoság: fogyatékoság alatt olyan tartós vagy végleges, veleszületett- vagy szerzett érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi vagy pszichoszociális károsodást, illetve ezek bármilyen halmozódását értjük, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja. A fogyatékoság nem betegség, hanem állapot.¹

Mozgáskorlátozottság vagy mozgássérültség: fiziológiai fogyatékoság, mely miatt az ember életvitele nehezebbé válik.

A mozgássérülés lehet veleszületett, illetve szerzett (például baleset, krónikus betegség következtében). Lehet halmozottan sérült (agyi károsodással, más fogyatékosággal társuló) is.

Kerekesszék (elavultan **tolókocsi** vagy **tolószék**): egészségügyi segédeszköz, ami a járnai nem, vagy csak nehezen tudók mozg(at)ását segíti. Azoknak, akik ülni sem tudnak, kerekesszékek is készülnek. Ezeket az eszközöket betegek szállítására is használják a kórházakban.

Az eszköznek léteznek kézzel, valamint elektromos motorral hajtott változatai is. Hátról fogantyúk találhatóak rajtuk, amelyekkel tolni lehet őket.

Érzékenyítés: olyan elvi felvilágosítás vagy gyakorlati nevelés, aminek célja, hogy valaki könnyebben elfogadja azokat az embereket, akik különböznek tőle vagy eltérnek a megszokottól.²

Előítélet: a tényeken, vagy hibás, merev általánosításon alapuló, előre kialakított vélemény.

Hátrányos megkülönböztetés: az élet más és más területén jogaik gyakorlásából zárják ki az előítélettel sújtott egyéneket.

Mozgássérültek mozgási képesség szerinti csoportosítása:

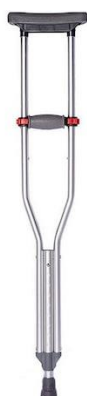
- segédeszközök nélkül önállóan közlekedik kül- és beltéren,
- segédeszköz nélkül önállóan jár beltéren, kültéren pedig segédeszközzel (rollátor, bot, mankó),
- segédeszközökkel (bot, mankó, járógép, járókeret, művégtag stb.) önállóan közlekedik kül- és beltéren,
- segédeszközzel (bot, mankó, járógép, járókeret, művégtag stb.) önállóan jár beltéren, járástávolsága 500 m alatt van, ezért kültéren e távolság felett kerekesszékre szorul,
- segédeszközzel és személyi segítséggel közlekedik,
- csak személyi segítséggel járóképes beltéren is,
- kerekesszékekkel önállóan közlekedik,
- kerekesszékekkel segítséggel közlekedik,
- nem járóképes.

¹ 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról, 4. § (a)

² <https://lexiq.hu/erzekenyites>

Mozgássérültek eszközei

Kerekesszék (elektromos vagy kézi hajtású), guruló járássegítő, rollator, járókeret, háromlábú bot, bot, mankó, kapaszkodók, rámpák.

Tűzvédelmi szempontból a mozgássérültek csoportosítása:

- **önállóan menekülésre képes személy:** olyan menekülő személy, aki életkora, értelmi és fizikai-egészségi állapota alapján önállóan, esetleg kiegészítő irányítás mellett képes a menekülésre és menekülését nem gátolja kényszertartózkodás miatt külső korlátozás,³
- **menekülésben korlátozott személy:** olyan személy, aki életkora, 0-10 éves vagy 65 év feletti, értelmi, vagy fizikai-egészségi állapota alapján, esetleg külső korlátozás miatt önálló menekülésre nem képes,⁴
- **mozgásképtelen személy:** olyan személy, aki menekülésre nem képes, mentése pedig személyzetet, szükség szerint segédeszközt igényel.⁵
- **segítséggel menekülő személy:** olyan menekülésben korlátozott személy, aki fizikai segítség vagy irányítás mellett, vagy a külső korlátozás ellenőrzött feloldása és irányítás mellett képes a menekülésre.⁶

Megkülönböztetünk előkészítés nélküli és előkészítést igénylő (hordágy, fektetőszekek használata miatti) menekítést.

Átmeneti védett tér: célja, hogy ideiglenesen biztonságos helyet nyújtson a fogyatékosoknak, ahol szükség esetén várhatnak a kimenekítésre. Ez lehet az épület egy elszigetelt része (folyosó, lépcsőház) vagy nyitott terület (erkély, lapostető).

Hogyan viselkedjünk mozgássérült személlyel?

Ahhoz, hogy erre a kérdésre választ kapjunk, egy csokornyai jótanácsot és szabálykövető magatartási formát gyűjtöttünk össze. Meg kell ismernünk az ő módszereiket, amellyel „teljesnek mondható” életet élnek.

A mozgássérült ember sokkal nagyobb odafigyelést, törődést igényel, de ez nem azt jelenti, hogy megcsináljuk helyette a feladatokat. Nem szabad túlgondoskodni, pátyolgatni. Elvárások, követelmények nélkül azonban teljesen passzívvá tehetjük, mert a "helyette mindent" hozzáállás eredményeként elfojt minden saját cselekvési szándékot.

Ne szégyelljük, ha segítünk! Ne szégyelljük és ne érezzük kényelmetlenül magunkat, ha kerekesszékest tolunk át az úttesten, viszünk ki a parkba vagy koncertre!

Vajon ők hogyan tudnak biztonságosan élni, közlekedni a mindennapi életükben, kisebb és nagyobb veszélyeknek kitéve magukat akár az otthonukban, akár iskolában, munkahelyen?

³ 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról 4§.107.pont

⁴ 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról 4§.89.pont

⁵ 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról 4§.99.pont

⁶ 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról 4§.115.pont

Nézzük, hogy alapvetően mit és hogyan tudunk segíteni nekik?

A segítség mértéke és mikéntje természetesen függ a mozgássérülés mértékétől (pl. végtagok koordinált mozgási képességétől), illetve attól, hogy a mozgássérült mennyire használ segédeszközt.

Minden családban, ahol mozgássérült gyermek van, veszélyhelyzet esetére speciális „szabályokat” kell felállítani, megtanítani a gyermeket, hogy otthon milyen helyzetben mit és hogyan kell tennie, a családtagoknak is tudniuk kell a vele kapcsolatos teendőket. Ne kapkodás és fejetlenség legyen, hanem szervezett segítségnyújtás családon belül is. Legyen összekészítve veszélyhelyzeti egységcsomag és elsősegélycsomag, ha a mozgássérült gyermek egyedül van otthon, akkor is el tudja látni magát.

A veszélyhelyzeti egységcsomagban mi legyen? A későbbiekben beszélünk róla.

Mit tegyünk?

- Menjünk oda, köszönjük, nézzünk a szemébe és informálódjunk, hogy szüksége van-e segítségre, ha igen, mondjuk, hogy segítünk. Többek között a tolószéket meg tudjuk emelni a lépcsőfokokon, kinyitjuk az ajtót előtte, vagy átsegítjük egy forgalmas, de gyalogátkelőhely nélküli úton.
- Legyünk közömbösek a fogyatékoságát illetően és ne kérdezzük meg például, hogy miért nincs lába! Lehet, hogy egy nagy baleset következtében elveszítette járóképességét és az emlékek felidézése újbóli lelki megrázkódtatást jelent.
- Ne szolgáljuk ki, de segítsük információkkal!

Mit ne tegyünk?

- Ne legyünk közönyösek, ha mozgássérült embert látunk, aki esetleg nem tud bemenni egy üzletbe, mert nincs ott rámpa! A lakásában, az életterében ne felejtünk olyan tárgyakat, melyek a kerekesszék mozgását, vagy a támbottal történő mozgását akadályozza!
- Megkérdezés nélkül ne segítsünk!
- A számukra fenntartott helyet soha ne foglaljuk el (parkoló, tömegközlekedési eszköz, közösségi épületek, színház, koncert stb.)!
- Segítségünk alkalmával, ha nem megfelelő módon fogjuk, emeljük, a kerekesszékben helytelenül toljuk, további sérülést okozunk. Csak akkor segítsünk, ha biztosak vagyunk benne, hogyan kell segíteni!
- Engedélye nélkül ne simogassuk meg a mozgást segítő kutyát, hiszen akkor a kutya figyelmét eltereljük a feladatáról és ennek súlyos következményei lehetnek.

Veszélyhelyzeti tudnivalók mozgássérült gyermekek részére

Mi a katasztrófa?

A katasztrófa szó hallatán mindenkinek valami nagy baj jut az eszébe, mint pl. nagy tüzeset, nagy tömegbaleset, árvíz, környezetszennyezés, földrengés, lavina, járványok.

A katasztrófa szó jelenti a hirtelen jelentkező pusztulást, megsemmisülést, az emberi élet, az anyagi javak és a természeti értékek pusztulását.

Ahhoz, hogy a legfontosabb veszélyek ellen védekezni tudjunk, már gyermekkorban meg kell tanulnunk, mik is ezek a szűkebb környezetünkben (otthonunkban, iskolában, közlekedés/kirándulás közben) bennünket érhető veszélyforrások, hogyan tudjuk megelőzni azokat, illetve, ha bekövetkeztek, mit kell tennünk önmagunk mentése, társaink megsegítése érdekében.

A mindennapi élethez már megtanultátok a helyes magatartási formákat, szabályokat, ezeket kell alkalmazni veszély esetén is.

Ne felejtsetek el, hogy használati tárgyaitokat mindig ugyanoda tegyétek, mindig szabad legyen a megszokott útvonalatok, ezt mondjátok el a családban és az ismerősök körében is!

A veszélyhelyzetek miatt sokszor pánik alakul ki, még akkor is, ha tudjuk és jól ismerjük a viselkedési szabályokat. Ezért nagyon fontos a gyakorlás, a tanultak ismétlése.

A legfontosabb azonban a megelőzés! Az alábbi veszélyes helyzetek fordulhatnak elő a mindennapokban.

kiterjedt nagy tűz

(forrás: <http://erdotuz.hu/hazai-erdotuzek>)

tömegbaleset

(forrás: [cseh rendőrség Twitter](#))

földrengés

(forrás: [Index.hu](#))